

HƯỚNG DẪN THỰC HIỆN SÀNG LỌC SƠ SINH

1. CÁC BỆNH ĐƯỢC SÀNG LỌC TRONG CHƯƠNG TRÌNH

- Thiếu men G6PD
- Thiếu năng giáp bẩm sinh

2. NHIỆM VỤ CỦA CHI CỤC DÂN SỐ TỈNH

2.1. Chọn cán bộ tham gia chương trình

Căn cứ trên yêu cầu thực tế đề nghị Chi cục Dân số Tỉnh đề cử:

- 2 cán bộ hiện công tác tại Chi cục trong đó có ít nhất 1 bác sĩ, các cán bộ này sẽ phụ trách cả 2 chương trình sàng lọc trước sinh và sơ sinh.
- Thông qua Sở Y Tế để chọn 2 cộng tác viên là **bác sĩ có kinh nghiệm tại Khoa Nhi** của Bệnh Viện Tỉnh để tham gia chương trình.

2.2. Nhiệm vụ của cán bộ tham gia chương trình

2.2.1. Cán bộ công tác tại chi cục

Các cán bộ công tác tại Chi cục Dân số Tỉnh có các nhiệm vụ cụ thể dưới đây:

- Quản lý chương trình
- Tập huấn tuyên truyền trong cộng đồng về lợi ích của chương trình sàng lọc trước sinh và sơ sinh.
- Hướng dẫn cho cán bộ y tế về phương pháp điền mẫu giấy thăm máu, cách lấy mẫu máu gót chân và lưu trữ hồ sơ lấy máu.
- Hướng dẫn cho cán bộ y tế cách chuyển phát nhanh đến Trung tâm Sàng lọc và Chẩn đoán Trước sinh – Sơ sinh, Đại Học Y Dược Huế.
- Tiếp nhận và quản lý kết quả sàng lọc từ Trung tâm Sàng lọc và Chẩn đoán Trước sinh - Sơ sinh, Đại Học Y Dược Huế.
- Hướng dẫn gia đình tham gia chẩn đoán và tư vấn y khoa với các bác sĩ nhi khoa là cộng tác viên của Chi cục Dân số Tỉnh khi kết quả sàng lọc cho thấy trẻ có nguy cơ mắc bệnh.

2.2.2. *Bác sĩ nhi khoa của bệnh viện Tỉnh:*

Các bác sĩ nhi khoa của bệnh viện Tỉnh có các nhiệm vụ cụ thể dưới đây thông qua phối hợp với cán bộ phụ trách chương trình của Chi cục Dân số Tỉnh:

- Tư vấn cho bố mẹ của trẻ có kết quả sàng lọc nguy cơ mắc bệnh cao.
- Hướng dẫn bố mẹ trẻ tham gia chẩn đoán xác định (gửi mẫu máu hoặc huyết thanh đến các phòng xét nghiệm có khả năng chẩn đoán).

2.3. Theo dõi các trường hợp được chẩn đoán xác định

Đối với các trường hợp được chẩn đoán xác định thiếu men G6PD sẽ được Chi cục Dân số Tỉnh, y tế địa phương và các bác sĩ chuyên khoa nhi phối hợp với gia đình để tư vấn, cung cấp các tờ rơi và các hướng dẫn cần thiết.

Đối với các trường hợp được chẩn đoán thiếu năng giáp bẩm sinh sẽ được các bác sĩ chuyên khoa nhi tư vấn, điều trị và theo dõi lâu dài. Chi cục Dân số Tỉnh, y tế địa phương và các bác sĩ chuyên khoa nhi sẽ phối hợp với gia đình để theo dõi sự phát triển của trẻ.

3. NHIỆM VỤ CỦA TRUNG TÂM SÀNG LỌC-CHẨN ĐOÁN TRƯỚC SINH VÀ SƠ SINH, ĐẠI HỌC Y DƯỢC HUẾ

3.1. Đào tạo

Chuẩn bị các bài giảng, tờ rơi cần thiết để phục vụ công tác sàng lọc, chẩn đoán và tư vấn cho chương trình sàng lọc sơ sinh cho cán bộ y tế tham gia chương trình thuộc Chi cục Dân số của mỗi Tỉnh.

Tất cả các nội dung đều được đưa vào trang web: <http://www.ditatbamsinh.vn>

3.2. Phương pháp đào tạo

Căn cứ trên điều kiện tài chính, trình độ hiện có của cán bộ y tế, việc đào tạo được thực hiện thông qua các giáo trình online.

3.2.1. Trang Web cung cấp giáo trình

Cán bộ y tế vào trang web:

<http://www.ditatbamsinh.vn>

Của Trung tâm Trung tâm Sàng lọc và Chẩn đoán Trước sinh – Sơ sinh, Đại Học Y Dược Huế để tải các bài giảng, tờ rơi và các hướng dẫn phục vụ cho việc in ấn, tự đào tạo và phục vụ công tác tập huấn cho tuyến cơ sở.

3.2.2. Các nội dung

Sau khi vào trang web [ditatbamsinh.vn](http://www.ditatbamsinh.vn), vào mục “TÀI LIỆU” chọn “Sàng lọc sơ sinh” để tải tài liệu.

3.2.2.1. Các tờ rơi

Cán bộ y tế tham gia chương trình (bao gồm 2 bác sĩ nhi khoa của bệnh viện tỉnh) có thể tải các tờ rơi:

1. Thiếu men G6PD
2. Thiếu năng giáp bẩm sinh
3. Hướng dẫn lấy máu gót chân trẻ sơ sinh
4. Hướng dẫn điền mẫu giấy thấm máu.
5. Sàng lọc sơ sinh để phát hiện bệnh
6. Tờ áp phích kêu gọi tham gia sàng lọc sơ sinh

Ngoài các nội dung trên còn có tờ rơi của các loại dị tật bẩm sinh phổ biến khác có thể tải xuống để sử dụng.

3.2.2.2. Các bài giảng

Cán bộ y tế tham gia chương trình (bao gồm 2 bác sĩ nhi khoa của bệnh viện tỉnh) có thể tải các bài giảng dưới đây:

1. Giáo trình sàng lọc và chẩn đoán sơ sinh
2. Tài liệu hướng dẫn sàng lọc sơ sinh
3. Tư vấn về bệnh suy giáp bẩm sinh.
4. Thiếu năng tuyến giáp bẩm sinh.
5. Bệnh thiếu men G6PD.
6. Nguyên tắc sàng lọc sơ sinh và lấy máu gót chân.
7. Lấy máu gót chân trẻ sơ sinh.
8. Sàng lọc sơ sinh để phát hiện bệnh.

Ngoài các nội dung trên còn có bài giảng liên quan đến các loại dị tật bẩm sinh phổ biến khác có thể tải xuống để sử dụng.

3.3. Cung cấp một số vật tư cần thiết cho chương trình sàng lọc

Căn cứ quyết định của Tổng Cục Dân Số, Bộ Y Tế. Trung tâm Sàng lọc – Chẩn đoán Trước sinh và Sơ sinh, Đại học Y Dược Huế sẽ chịu trách nhiệm cung cấp cho các Chi cục Dân số Tỉnh:

- Mẫu giấy thấm máu khô (gồm 2 liên: 1 liên có mẫu máu sẽ được gửi về Trung tâm Sàng lọc – Chẩn đoán Trước sinh và Sơ sinh, Đại học Y Dược Huế và 1 liên không có mẫu máu sẽ được lưu lại tại cơ sở lấy máu) với phong bì đi kèm.
- Găng tay không bụi, kim chính máu, gạc và cồn sát trùng.

Chi cục Dân số Tỉnh có trách nhiệm tiếp nhận số mẫu giấy thấm máu khô (quản lý theo số mã vạch được in trực tiếp lên mẫu giấy) các vật tư cần thiết cho việc lấy máu gót chân trẻ sơ sinh và phân bổ cho các đơn vị cơ sở.

3.4 Thực hiện các xét nghiệm và giao trả kết quả

Sau khi nhận được mẫu máu khô, Trung tâm Sàng lọc – Chẩn đoán Trước sinh và Sơ sinh, Đại học Y Dược Huế sẽ thực hiện:

- Xét nghiệm sàng lọc 2 bệnh thiếu năng giáp bẩm sinh và thiếu men G6PD.
- Kết quả sẽ có sau 3 ngày tính từ khi nhận được mẫu giấy thấm.
- Trường hợp kết quả cho thấy trẻ có nguy cơ mắc các tật trên sẽ được thông báo chi tiết về Chi cục Dân số Tỉnh bằng 3 hình thức:
  - Trên trang web <http://www.ditatbamsinh.vn> kết quả được xếp vào từng tỉnh, mỗi tỉnh có một tài khoản riêng để truy cập và in kết quả.

- Gửi email đến cán bộ quản lý chương trình của Chi cục Dân số Tỉnh
  - Gửi theo đường công văn đến Chi cục Dân số Tỉnh.
- Các trường hợp kết quả cho thấy không có nguy cơ cũng sẽ được thông báo cho Chi cục Dân số Tỉnh.
  - Trung tâm Sàng lọc – Chẩn đoán Trước sinh và Sơ sinh, Đại học Y Dược Huế sẽ gửi thông tin đến Chi cục Dân số Tỉnh các trường hợp mẫu máu không đạt để làm lại.

3.5. Trao đổi kinh nghiệm và chuyên môn

Trung tâm Sàng lọc – Chẩn đoán Trước sinh và Sơ sinh, Đại học Y Dược Huế và Chi cục Dân số Tỉnh sẽ thường xuyên trao đổi rút kinh nghiệm, trả lời các thắc mắc và thảo luận về chuyên môn qua email, điện thoại trực tiếp và trao đổi trực tuyến dựa trên chương trình Skype.

Trung tâm Sàng lọc – Chẩn đoán Trước sinh và Sơ sinh, Đại học Y Dược Huế sẽ mở các lớp bồi dưỡng về sàng lọc và chẩn đoán trước sinh và sơ sinh hằng năm tại Đại Học Y Dược Huế.

3.6. Giám sát chương trình

Hằng năm Trung tâm Sàng lọc – Chẩn đoán Trước sinh và Sơ sinh, Đại học Y Dược Huế có trách nhiệm làm việc trực tiếp với Chi cục Dân số Tỉnh, thăm các đơn vị thực hiện dự án. Đánh giá kết quả, trao đổi, rút kinh nghiệm với Chi cục Dân số Tỉnh và lãnh đạo y tế của tỉnh.

4. CHI PHÍ THỰC HIỆN CHƯƠNG TRÌNH SÀNG LỌC VÀ CHẨN ĐOÁN SƠ SINH

Theo đề nghị của Tổng cục Dân số và Kế hoạch hóa gia đình, Chi cục Dân số Tỉnh sẽ chi trả các khoản sau:

- Công lấy máu gót chân
- Chi phí gửi chuyên phát nhanh mẫu máu khô từ địa phương về Trung tâm Sàng lọc - Chẩn đoán Trước sinh và Sơ sinh, Đại học Y Dược Huế.
- Công tác phí cho các cán bộ tham gia các đợt tập huấn tại Trung tâm Sàng lọc - Chẩn đoán Trước sinh và Sơ sinh, Đại học Y Dược Huế.
- Trường hợp trẻ có kết quả sàng lọc cho thấy có nguy cơ mắc bệnh sẽ được chuyển lên tuyến tỉnh để được tư vấn, hướng dẫn chẩn đoán và điều trị. Việc chi trả thực hiện theo quy định của bệnh viện, chủ yếu được thực hiện trên tinh thần công văn số 14/2005/ TT-BYT do Bộ Y Tế ban hành ngày 10 tháng 5 năm 2005 và công văn số Số: 1084/BHXH-CSYT do Bảo hiểm xã hội Việt Nam ban hành ngày 23 tháng 03 năm 2011.

Trung tâm Sàng lọc - Chẩn đoán Trước sinh và Sơ sinh, Đại học Y Dược Huế sẽ chi trả các khoản sau:

- Chi phí xét nghiệm sàng lọc tại Trung tâm Sàng lọc – Chẩn đoán Trước sinh và Sơ sinh, Đại học Y Dược Huế.

- Gửi trả các kết quả theo đường bưu điện.

4. QUY TRÌNH SÀNG LỌC VÀ CHẨN ĐOÁN SƠ SINH

4.1. Quy trình sàng lọc sơ sinh: lấy và gửi mẫu

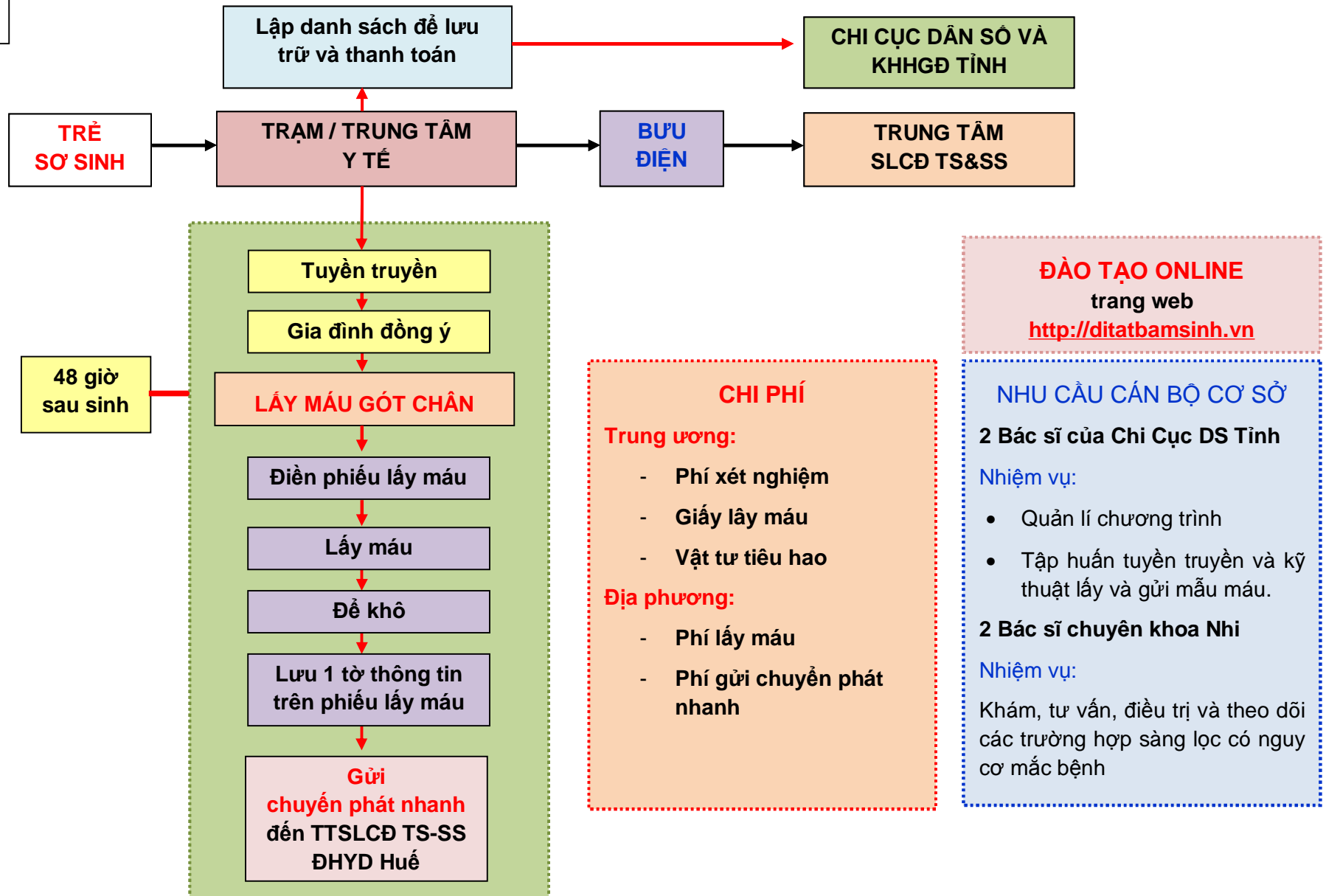
Việc tuyên truyền cho gia đình, điền mẫu, lấy mẫu máu gót chân và gửi mẫu đến Trung tâm Sàng lọc – Chẩn đoán Trước sinh và Sơ sinh, Đại học Y Dược Huế được thực hiện dựa trên sơ đồ của phụ lục 1.

4.2. Quy trình nhận và trả kết quả, xử lý trường hợp có nguy cơ mắc bệnh

Quá trình tiếp nhận mẫu, xét nghiệm và trả kết quả của Trung tâm Sàng lọc – Chẩn đoán Trước sinh và Sơ sinh, Đại học Y Dược Huế, công tác hướng dẫn chẩn đoán và tư vấn khi có kết quả sàng lọc cho thấy trẻ có nguy cơ mắc bệnh cao được thực hiện theo sơ đồ của phụ lục 2. ©

SƠ ĐỒ TỔ CHỨC QUY TRÌNH SÀNG LỌC SƠ SINH, LẤY VÀ GỬI MẪU

PHỤ LỤC 1

ĐÀO TẠO ONLINE
 trang web
<http://ditatbamsinh.vn>

CHI PHÍ

Trung ương:

- Phí xét nghiệm
- Giấy lấy máu
- Vật tư tiêu hao

Địa phương:

- Phí lấy máu
- Phí gửi chuyển phát nhanh

NHU CẦU CÁN BỘ CƠ SỞ

2 Bác sĩ của Chi Cục DS Tỉnh

Nhiệm vụ:

- Quản lí chương trình
- Tập huấn tuyên truyền và kỹ thuật lấy và gửi mẫu máu.

2 Bác sĩ chuyên khoa Nhi

Nhiệm vụ:

Khám, tư vấn, điều trị và theo dõi các trường hợp sàng lọc có nguy cơ mắc bệnh

SƠ ĐỒ QUY TRÌNH NHẬN VÀ TRẢ KẾT QUẢ, XỬ LÝ TRƯỜNG HỢP CÓ NGUY CƠ MẮC BỆNH

PHỤ LỤC 2

